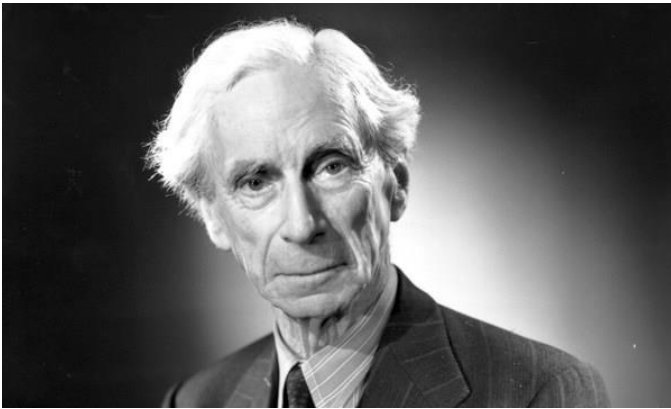

Cele patru dorințe care conduc tot comportamentul uman

Magnificul discurs de acceptare a premiului Nobel al lui Bertrand Russell.

Bertrand Russell (18 mai 1872 - 2 februarie 1970) rezistă ca una dintre cele mai lucide și luminoase minți ale umanității - un oracol de înțelepciune atemporală despre orice, de la ceea ce înseamnă cu adevărat "viața bună", de ce "monotonia rodnică" este esențială pentru fericire, la dragoste, sex și superstițiile noastre morale. În 1950, la 11 decembrie a aceluiași an, Russell, în vârstă de 78 de ani, a urcat pe podiumul din Stockholm pentru a primi Premiul Nobel pentru Literatură pentru "scrierile sale variate și semnificative în care susține idealurile umanitare și libertatea de gândire".

Inclus mai târziu în volumul **Nobel Writers on Writing**- care ne-a dat-o și pe Pearl S. Buck, cea mai tânără femeie care a primit Premiul Nobel pentru Literatură, despre artă, scris și natura creativității - discursul său de acceptare este unul dintre cele mai frumoase elocuțiuni de gândire umană rostite vreodată de pe o scenă.

Russell începe prin a lua în considerare motivul central care conduce comportamentul uman:

Dorința

Toată activitatea umană este motivată de dorință. Există o teorie complet eronată avansată de unii moraliști serioși, conform căreia este posibil să ne împotrivim dorinței în interesul datoriei și al principiilor morale. Eu spun că este falsă, nu pentru că niciun om nu acționează vreodată din simțul datoriei, ci pentru că datoria nu are nicio influență asupra lui, decât dacă el dorește să fie ascultător. Dacă vrei să știi ce vor face oamenii, trebuie să cunoști nu doar sau în principal circumstanțele lor materiale, ci mai degrabă întregul sistem al dorințelor lor cu forțele lor relative.

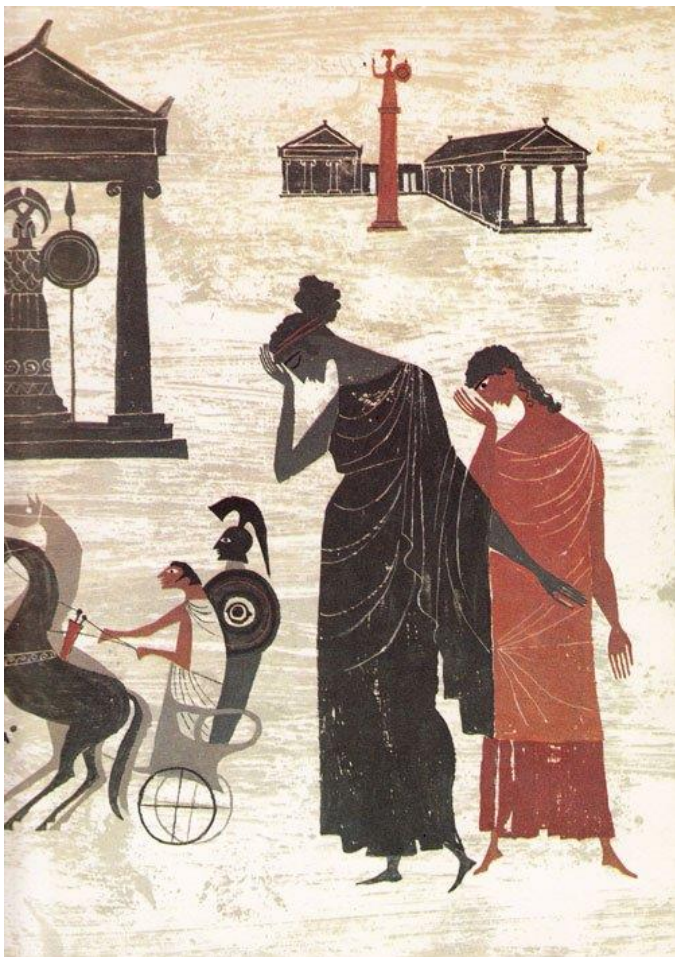
[...]

Omul se deosebește de celelalte animale printr-un aspect foarte important, și anume că are unele dorințe care sunt, ca să spunem așa, infinite, care nu pot fi niciodată satisfăcute pe deplin și care l-ar ține neliniștit chiar și în Paradis. Boa constrictor, atunci când a mâncat suficient, se culcă și nu se trezește decât atunci când are nevoie de o altă masă. Ființele umane, în cea mai mare parte, nu sunt așa.

Russell indică patru astfel de dorințe infinite - dorința de câștig, rivalitatea, vanitatea și iubirea de putere - și le examinează în ordine:

Achiziția - dorința de a poseda cât mai multe bunuri sau titlul de proprietate asupra bunurilor - este un motiv care, presupun, își are originea într-o combinație de teamă cu dorința de a avea bunuri de primă necesitate. M-am împrietenit odată cu două fetițe din Estonia, care scăpaseră la

limită de la moarte în timpul unei foamete. Locuiau în familia mea și, bineînțeles, aveau destulă mâncare. Dar își petreceau tot timpul liber vizitând fermele vecine și furând cartofi, pe care îi strângeau. Rockefeller, care în copilărie a cunoscut o mare sărăcie, și-a petrecut viața de adult într-un mod similar.

[...]

Oricât de mult ai dobândi, vei dori întotdeauna să dobândești mai mult; sașietatea este un vis care te va ocoli mereu.

În 1938, Henry Miller a articulat, de asemenea, acest motor fundamental în meditația sa strălucită asupra modului în care banii au devenit o fixație umană. Decenii mai târziu, psihologii moderni vor numi această noțiune "banda de alergare hedonică". Dar pentru Russell, acest motor elementar este eclipsat de unul și mai

puternic - propensiunea noastră pentru rivalitate:

Lumea ar fi un loc mai fericit decât este dacă dorința de achiziție ar fi întotdeauna mai puternică decât rivalitatea. Dar, de fapt, foarte mulți oameni se vor confrunta cu bucurie cu sărăcirea dacă astfel pot asigura ruina completă a rivalilor lor. De aici și nivelul actual de impozitare. Rivalitatea, argumentează el, este la rândul ei eclipsată de narcisismul uman. Într-un sentiment de două ori mai emoționant în contextul social media de astăzi, el observă:

Vanitatea este un motiv cu o putere imensă. Oricine are de-a face cu copii știe cum aceștia fac mereu câte o năzbâtie și spun "Uitați-vă la mine". "Uită-te la mine" este una dintre cele mai fundamentale dorințe ale inimii umane. Ea poate lua nenumărate forme, de la bufonerie la căutarea faimei postume.

[...]

Cu greu se poate exagera influența vanității în toată gama vieții umane, de la copilul de trei ani până la potentatul la a cărui încruntare tremură lumea.

Dar cel mai puternic dintre cele patru impulsuri, susține Russell, este iubirea de putere:

Iubirea de putere este foarte apropiată de vanitate, dar nu este în niciun caz același lucru. Ceea ce are nevoie vanitatea pentru a fi satisfăcută este gloria, și este ușor să ai glorie fără putere... Mulți oameni preferă gloria puterii, dar, în general, acești oameni au mai puțin efect asupra cursului evenimentelor decât cei care preferă puterea gloriei... Puterea, ca și vanitatea, este insașiabilă. Nimic mai puțin decât

omnipotența nu ar putea să o satisfacă pe deplin. Și cum este în special viciul oamenilor energici, eficacitatea cauzală a iubirii de putere este disproporționată față de frecvența ei. Este, într-adevăr, de departe cel mai puternic motiv din viața oamenilor importanți.

[...]

Iubirea de putere este mult sporită de experiența puterii, iar acest lucru este valabil atât pentru puterea mărunță, cât și pentru cea a potentatilor.

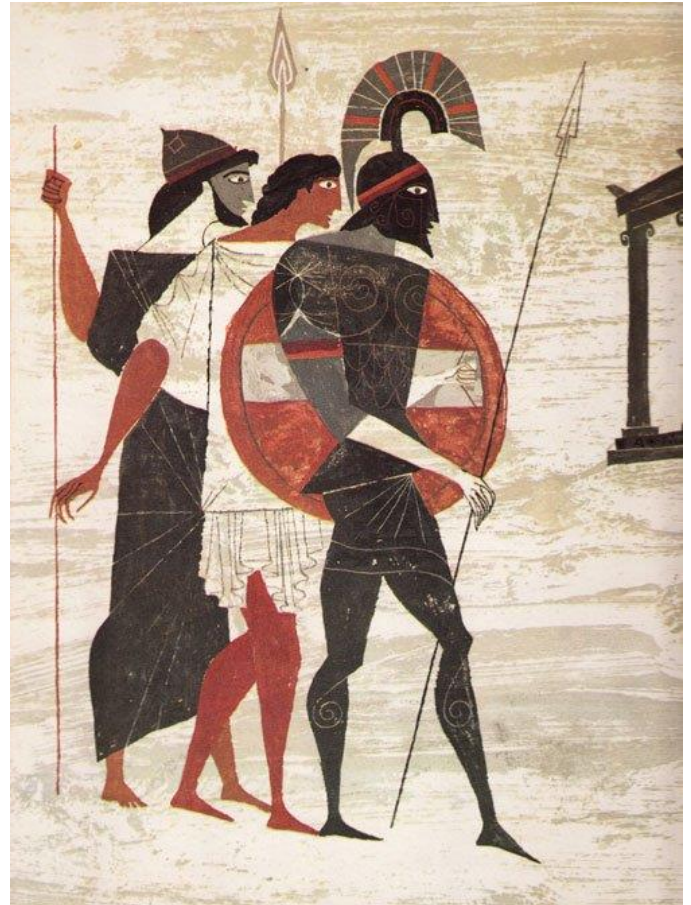
Oricine a agonizat vreodată în mâinile unui birocrat mărunț - lucru pe care Hannah Arendt l-a cenzurat în mod strălucit ca fiind un tip special de violență - poate atesta veridicitatea acestui sentiment. Russell adaugă:

În orice regim autocratic, deținătorii puterii devin din ce în ce mai tiranici odată cu experiența plăcerilor pe care le poate oferi puterea. Deoarece puterea asupra ființelor umane se manifestă în a le face să facă ceea ce ar prefera să nu facă, omul care este acționat de dragostea de putere este mai predispus să provoace durere decât să permită plăcerea.

Dar Russell, un gânditor de o sensibilitate excepțională la nuanțe și la dualitățile din care este țesută viața, ne avertizează să nu respingem iubirea de putere ca pe un motor negativ - de la impulsul de a domina necunoscutul, subliniază el, izvorăsc lucruri dezirabile, cum ar fi căutarea cunoașterii și toate progresele științifice. El ia în considerare manifestările sale fructuoase:

Ar fi o greșeală totală să respingem complet iubirea de putere ca motiv. Faptul că veți fi conduși de acest motiv spre acțiuni utile sau spre acțiuni pernicioase depinde de

sistemul social și de capacitățile voastre. Dacă capacitățile voastre sunt teoretice sau tehnice, veți contribui la cunoaștere sau la tehnică și, de regulă, activitatea voastră va fi utilă. Dacă sunteți un politician, puteți fi animat de dragostea pentru putere, dar, de regulă, acest motiv se va alătura dorinței de a vedea realizată o anumită stare de lucruri pe care, dintr-un anumit motiv, o preferați status quo-ului.

Russell trece apoi la o serie de motive secundare. Făcându-și ecoul ideilor sale de durată privind interacțiunea dintre plictiseală și entuziasm în viața umană, el începe cu noțiunea de iubire de entuziasm:

Ființele umane își arată superioritatea față de brute prin capacitatea lor de a se plictisi, deși m-am gândit uneori, examinând maimuțele de la grădina zoologică, că ele, poate, au rudimentele acestei emoții obositoare. Oricum ar fi, experiența arată că scăparea de plictiseală este una dintre

dorințele cu adevărat puternice ale aproape tuturor ființelor umane.

El susține că această dragoste ametoitoare pentru emoții este amplificată de natura sedentară a vieții moderne, care a rupt legătura naturală dintre corp și minte. La un secol după ce Thoreau a adus argumente rafinate împotriva stilului de viață sedentar, Russell scrie:

Constituția noastră mentală este potrivită pentru o viață de muncă fizică foarte severă. Obişnuim, când eram mai tânăr, să-mi fac vacanțele mergând pe jos. Parcurgeam douăzeci și cinci de mile pe zi, iar când venea seara nu aveam nevoie de nimic care să mă ferească de plictiseală, întrucât plăcerea de a sta jos era suficient. Dar viața modernă nu poate fi condusă după aceste principii de efort fizic. O mare parte din muncă este sedentară, iar majoritatea lucrărilor manuale exercită doar câțiva mușchi specializați. Atunci când mulțimile se adună în Trafalgar Square pentru a aclama până la ecou un anunț că guvernul a decis să îiucidă, nu ar face acest lucru dacă ar fi mers cu toții douăzeci și cinci de mile pe jos în acea zi. Acest leac pentru agresiune este însă impracticabil și, dacă rasa umană trebuie să supraviețuiască - lucru care este, poate, dezirabil -, trebuie găsite alte mijloace pentru a asigura o ieșire nevinovată pentru energia fizică nefolosită care produce dragostea de emoție... Nu am auzit niciodată de un război care să fi pornit din sălile de dans.

[...]

Viața civilizată a devenit cu totul prea îmblânzită și, dacă vrea să fie stabilă, trebuie să ofere priză inofensivă pentru impulsurile pe care strămoșii noștri îndepărtați le satisfăceau prin vânătoare... Cred că fiecare oraș mare ar trebui să conțină cascade artificiale pe care oamenii să le poată coborî în canoe foarte fragile și ar trebui să conțină bazine de scăldat pline de rechini mecanici. Orice persoană găsită susținând un război preventiv ar trebui să fie condamnată la două ore pe zi cu acești monștri ingenioși. Mai grav, ar trebui să se facă eforturi pentru a oferi o ieșire constructivă pentru dragostea de emoție. Nimic în lume nu este mai incitant decât un moment de descoperire sau de invenție bruscă și mult mai mulți oameni sunt capabili să trăiască astfel de momente decât se crede uneori.

AG 2022

